

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 24 lutego 2017 r.

Pozycja 38

POSTANOWIENIE z dnia 12 stycznia 2017 r. Sygn. akt Ts 223/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.S. w sprawie zgodności:

- 1) art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 w zw. z art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 2, w zw. z art. 394¹ § 1 i w zw. z art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) art. 398⁶ w zw. z art. 398⁴ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

- 1) nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej w zakresie, w jakim dotyczy zbadania zgodności art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej osobiście do Trybunału Konstytucyjnego 26 października 2016 r. K.S. (dalej: skarżąca) wystąpiła o zbadanie zgodności art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 w zw. z art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822; dalej: k.p.c.) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji; art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 2, w zw. z art. 394¹ § 1 i w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz art. 398⁶ w zw. z art. 398⁴ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. Skarżąca była uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, w którym Sąd Okręgowy w W. wydał prawomocne postanowienie z kwietnia 2015 r. Od tego postanowienia 7 lipca 2015 r. skarżąca złożyła (w imieniu własnym i swoich małoletnich synów, będących również uczestnikami postępowania spadkowego) skargę kasacyjną, którą Sąd Najwyższy odrzucił postanowieniem z sierpnia 2016 r., doręczonym skarżącej 26 sierpnia 2016 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że wniesiona skarga kasacyjna nie spełniała wymogu określonego w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., ponieważ „zawarty w niej wniosek o uchylenie i zmianę orzeczenia nie zawiera[ł] oznaczenia zakresu żądanego uchylenia i zmiany”.

Zdaniem skarżącej art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie – bez wzywania do usunięcia braków – skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. W ocenie skarżącej niekonstytucyjność art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. należy rozpatrywać przez pryzmat wszystkich wymienionych w art. 398⁴ § 1 (pkt 1-3) k.p.c. elementów konstrukcyjnych skargi kasacyjnej, w przeciwnym razie stwierdzenie niezgodności tylko przepisu zastosowanego w sprawie skarżącej może doprowadzić zaledwie do kolejnej „fragmentarycznej i niesatysfakcjonującej w pełni nowelizacji przepisów postępowania cywilnego”. Jak podkreśla, „sankcja odrzucenia, wobec kategoriycznego brzmienia art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., musi nastąpić zawsze, niezależnie od charakteru i wagi uchybień. Sąd orzekający, działa zatem »z automatu«, nie mając prawnych instrumentów zniwelowania skutków braków pisma, które nierzadko nie stanowią przeszkody w nadaniu skardze kasacyjnej biegu”.

Skarżąca podnosi, że art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 2 i w zw. z art. 394¹ § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje niezaskarżalność postanowienia Sądu Najwyższego o odrzuceniu skargi kasacyjnej, niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Skarżąca wyraża przy tym przekonanie, że „kwestionowana regulacja negatywnymi skutkami zaniechań sądu drugiej instancji obciąża skarżącego. Gdyby bowiem sąd drugiej instancji na etapie badania formalnego skargi kasacyjnej dostrzegł brak spełnienia wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., to skarżącemu przysługiwałoby prawo odwołania się od takiego postanowienia. Brak prawidłowych działań podjętych przez sąd drugiej instancji (...) skutkuje wydaniem decyzji w przedmiocie braków przez Sąd Najwyższy, od którego to orzeczenia skarżący nie ma prawa się odwoływać. (...) W konsekwencji zasadne wydaje się postulowanie wprowadzenia stosownych zmian legislacyjnych na korzyść grupy dyskryminowanej, zrównując ją w prawach z grupą uprzywilejowaną o prawo skarżenia postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej wydanego przez sąd drugiej instancji”.

Skarżąca twierdzi, że art. 398⁶ w zw. z art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c. w zakresie, w jakim wprowadza odmienne skutki prawne dla braków konstrukcyjnych skargi kasacyjnej tej samej kategorii, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Skarżąca wyjaśnia przy tym, że „wezwanie do usunięcia braków pisma ma miejsce w przypadku braków formalnych pisma procesowego oraz w przypadku braku konstrukcyjnego niezawarcia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Pozostałe braki konstrukcyjne są traktowane jako nieusuwalne, tj. niepodlegające procedurze naprawczej. Z powyższą dyferencjacją oraz jej skutkami prawnymi w sferze praw podmiotowych skarżąca łączy niezgodność z wzorcami kontroli konstytucyjnej”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytu-

cyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

Ustalenie przez Trybunał, że skarga w całości lub w części spełnia wymagania prawem przewidziane i nie występują wspomniane okoliczności, uzasadnia – w świetle art. 60 ust. 2 ustawy o TK – nadanie jej dalszego biegu odpowiednio w całości lub w części.

2. Trybunał stwierdza, że skarga w zakresie zbadania zgodności art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji spełnia wymagania uzasadniające nadanie jej dalszego biegu.

2.1. Skargę w imieniu skarżącej sporządził adwokat, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo.

2.2. Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Najwyższego z sierpnia 2016 r. jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

2.3. Skarżąca dochowała trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 ustawy o TK. Postanowienie Sądu Najwyższego doręczono jej 26 sierpnia 2016 r., a skargę złożyła 26 października 2016 r.

2.4. Trybunał ustalił, że przedmiotem skargi skarżąca uczyniła art. 398⁴ § 1 i 2 i art. 398⁶ k.p.c.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać: oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części; przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie; wnioski o uchylenie lub zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia i zmiany. W świetle zaś art. 398⁴ § 2 k.p.c. oprócz wskazanych wyżej wymagań skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie.

Z kolei stosownie do art. 398⁶ § 1 k.p.c., jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 lub 3, przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Jak stanowi jednak art. 398⁶ § 2 k.p.c., sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Zgodnie z art. 398⁶ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji, albo zwraca ją temu sądowi w celu usunięcia dostrzeżonych braków. Artykuł 398⁶ § 4 k.p.c. stanowi, że o odrzuceniu skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴

§ 1 k.p.c. sąd drugiej instancji albo Sąd Najwyższy zawiadamia właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik.

Trybunał na wstępie zauważa, że zaskarżone przepisy miały w sprawie skarżącej odpowiednie zastosowanie na podstawie art. 13 § 2 k.p.c., ponieważ postępowanie, którego uczestnikiem była skarżąca, miało charakter nieprocesowy. Na tę okoliczność i na ten przepis skarżąca wskazuje w uzasadnieniu skargi, dlatego rozpatrując zarzuty skierowane wobec art. 398⁴ § 1 i 2 i art. 398⁶ k.p.c. Trybunał uwzględnił również art. 13 § 2 k.p.c.

Trybunał zwraca uwagę na to, że Sąd Najwyższy jako podstawę swojego postanowienia z 18 sierpnia 2016 r. wskazał wprost art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 13 § 2 i art. 398⁴ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Trybunał stwierdza zatem, że skarga spełnia wymagania określone w art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK tylko w zakresie, w jakim skarżąca kwestionuje zgodność z Konstytucją art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

2.5. Trybunał podkreśla, że kwestia konstytucyjności regulacji polegającej na odrzuceniu – bez wzywania do uzupełnienia braków – skargi kasacyjnej niespełniającej jednego z wymagań tzw. konstrukcyjnych określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. była już rozpatrywana w postępowaniu przed Trybunałem.

W wyroku z dnia 1 lipca 2008 r. (sygn. akt SK 40/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 101) Trybunał uznał art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 69, poz. 593; dalej: nowelizacja z 2009 r.) za zgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 i w zw. z art. 2 Konstytucji, zaś art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. w brzmieniu sprzed wejścia w życie nowelizacji z 2009 r. w zakresie, w jakim przewidywał odrzucenie – bez wezwania do usunięcia braków – skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. w brzmieniu sprzed wejścia w życie nowelizacji z 2009 r. – za niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 i w zw. art. 2 Konstytucji. Ustawodawca nowelizacją z 2009 r. dostosował do wyroku art. 398⁴ i art. 398⁶ k.p.c. w ten sposób, że wymóg z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. przeniósł do art. 398⁴ § 2 k.p.c. i jeśli skarga kasacyjna nie spełnia tego wymogu, sąd drugiej instancji jej nie odrzuca, lecz przewodniczący w tym sądzie wzywa skarżącego do jej uzupełnienia (art. 398⁶ § 1 k.p.c.). Jak słusznie konstatuje skarżąca, ustawodawca utrzymał tym samym podział na braki skargi usuwalne i nieusuwalne, przy czym wśród usuwalnych znajduje się obecnie jeden z elementów konstrukcyjnych skargi kasacyjnej – „wniosek o przyjęcie [skargi] do rozpoznania i jego uzasadnienie”.

Skarżąca odwołuje się do wyroku TK z 1 lipca 2008 r., opierając się na tych samych wzorcach kontroli, w szczególności art. 45 ust. 1 Konstytucji i prawidłowo wywodząc z niego prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury w powiązaniu z zasadami wynikającymi z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji. Trybunał zaznacza przy tym, że prawo skarżącej dostępu do Sądu Najwyższego, które wskazuje w skardze, może być więc rozpatrywane tylko w zakresie prawa do odpowiedniego ukształtowania procedury (zob. wyrok TK z 1 lipca 2008 r.).

W związku z powyższym w ocenie Trybunału skarga – w przedstawionej części – spełnia zatem również wymagania określone w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o TK, a brak jest przy tym podstaw do uznania jej za oczywiście bezzasadną (art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK).

2.6. Skoro złożona skarga w zakresie, w jakim jej przedmiotem jest art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., spełnia przesłanki określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz wymagania wynikające z ustawy o TK, a nie zachodzą okoliczności przewidziane w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK, to zasadne było nadanie jej dalszego biegu.

3. Trybunał powtórnie zauważa, że skarżąca przedmiotem skargi uczyniła art. 398⁴ § 1 i 2 i art. 398⁶ k.p.c. (oba w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

3.1. Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK skarga powinna zawierać dokładne określenie ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją. Jeśli Trybunał ustali, że dołączone do skargi orzeczenia wydane wobec skarżącego, nie zostały oparte na zakwestionowanym przepisie, to skarga nie spełnia wymagania statuowanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, co uniemożliwia nadanie jej dalszego biegu.

3.2. Jak Trybunał już ustalił, tylko art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 13 § 2 i art. 398⁴ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. były podstawą ostatecznego orzeczenia wydanego wobec skarżącej. Za kontrolą art. 398⁴ k.p.c. w pozostałej części (tj. § 1 pkt 1 i 2 oraz § 2) i art. 398⁶ k.p.c. w pozostałej części (tj. § 1 i 4) nie mogą przemawiać argumenty podniesione w skardze, ponieważ pomijają one sprawę skarżącej, a ich celem jest sprowokowanie ustawodawcy (za pośrednictwem sądu konstytucyjnego) do kompleksowej nowelizacji procedury cywilnej (w zakresie dotyczącym postępowania kasacyjnego – kontroli formalnej skargi kasacyjnej). Tylko zaś przepis, który ostatecznie ukształtował sytuację prawną skarżącej, może być przedmiotem analizy w postępowaniu zainicjowanym złożeniem skargi, o której mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał stwierdza zatem, że skarga w zakresie, w jakim dotyczy art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 2 oraz § 2 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), a także art. 398⁶ § 1 i 4 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), nie spełnia wymagania określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, dlatego w tej części należało odmówić nadania jej dalszego biegu.

4. Zdaniem skarżącej art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 2 i w zw. z art. 394¹ § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje niezaskarżalność postanowienia Sądu Najwyższego o odrzuceniu skargi kasacyjnej, niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

4.1. Trybunał zwraca uwagę na to, że choć skarżąca kwestionuje brak środka zaskarżenia na postanowienie Sądu Najwyższego o odrzuceniu skargi kasacyjnej, to nie dysponuje orzeczeniem rozstrzygającym o tej kwestii (o odrzuceniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej). Skarga (w tym zakresie) nie odpowiada zatem również warunkowi określonemu w art. 77 ust. 1 ustawy o TK, a także art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK (brak jest ostatecznego orzeczenia o konstytucyjnych prawach skarżącej).

4.2. Co więcej, Trybunał uznaje zarzut nierównego traktowania osób składających skargę kasacyjną za chybiony. O ile właśnie istnieje potrzeba kontroli rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy, o tyle takiej potrzeby nie ma w odniesieniu do rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, który najlepiej przygotowany jest do oceny, czy skarga kasacyjna podlega odrzuceniu. Ustawodawca zapewnia zatem w każdym przypadku, aby do Sądu Najwyższego należało ostateczne rozstrzygnięcie o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Skarżąca wolałaby zaś, by Sąd Najwyższy, ustaliwszy nieusuwalne braki skargi kasacyjnej, zwracał ją sądowi drugiej instancji do odrzucenia tylko po to, by następnie potwierdzić swoje ustalenia w rozstrzygnięciu o oddaleniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi. W tym zakresie złożona skarga konstytucyjna jest więc również oczywiście bezzasadna (art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK).

5. Skarżąca twierdzi, że art. 398⁶ w zw. z art. 398⁴ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim wprowadza odmienne skutki prawne dla braków konstrukcyjnych skargi kasacyjnej tej samej kategorii, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Niezależnie od przedstawionej już wyżej podstawy odmowy nadania skardze (w tej części) dalszego biegu (brak ostatecznego orzeczenia wydanego na podstawie zakwestionowanej normy prawnej), Trybunał zauważa, że skarżąca w niewłaściwy sposób formułuje swój zarzut, odnosząc zasadę równości do wymagań (tzw. konstrukcyjnych) skargi kasacyjnej. Nierówne traktowanie skarżących ma więc – w przekonaniu skarżącej – polegać na tym, że jeśli ich skarga kasacyjna nie spełnia wymagania określonego w art. 398⁴ § 1 k.p.c., to nie są wzywani do uzupełnienia braków, zaś jeśli ich skarga kasacyjna nie odpowiada warunkom określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., to ten brak skargi mogą uzupełnić. Tym samym skarżąca nieprawidłowo nierówne traktowanie odnosi nie do podmiotów legitymujących się tą samą cechą istotną, lecz do samych przesłanek skargi kasacyjnej. W tym zakresie skargę należy ocenić jako oczywiście bezzasadną (art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK).

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.